

מסורת הש"ס

(א) שבת נה' מ"ק י: ימות מל' לקמן נה' (ב) ויפלו מל' (ג) ויפלו מל' (ד) ויפלו מל' (ה) ויפלו מל' (ו) ויפלו מל' (ז) ויפלו מל' (ח) ויפלו מל' (ט) ויפלו מל' (י) ויפלו מל' (יא) ויפלו מל' (יב) ויפלו מל' (יג) ויפלו מל' (יד) ויפלו מל' (טו) ויפלו מל' (טז) ויפלו מל' (יז) ויפלו מל' (יח) ויפלו מל' (יט) ויפלו מל' (כ) ויפלו מל' (כא) ויפלו מל' (כב) ויפלו מל' (כג) ויפלו מל' (כד) ויפלו מל' (כה) ויפלו מל' (כו) ויפלו מל' (כז) ויפלו מל' (כח) ויפלו מל' (כט) ויפלו מל' (ל) ויפלו מל' (לא) ויפלו מל' (לב) ויפלו מל' (לג) ויפלו מל' (לד) ויפלו מל' (לה) ויפלו מל' (לו) ויפלו מל' (לז) ויפלו מל' (לח) ויפלו מל' (לט) ויפלו מל' (לך) ויפלו מל' (לך)

לעזי רש"י

ברליינער פטריות. קבליינער א"א. קבליינער א"א. יתד, וו, יד.

מוסף רש"י

אין בהן משום בישולי עירובי' שמואל בר יצחק דאמר כמות שהוא בחי הנאכל כמות שהוא בחי אין בו משום בישולי עובדי כוכבים. בסורא מתנו הכי. בפומבדיתא מתנו להא דא רבא שמינא שמינא על שולחן מלכים לאכול בו את הפת אין בו משום בישולי עובדי כוכבים. איכא בינייהו דגים קטנים וארדי ודייסא דהני כגון דגים קטנים. וארדי (א) אין נאכלין בחי נאכלין בפת. ודייסא נאכלת בחי ואניה נאכלת בפת כ"י. כותל של עובדי כוכבים מותר ולא חיישן לפת שיש בו. שאין פת עובדי כוכבים אסורה באכילה אי לא משום חתנות. אבל לכותל שרי דתני ר' חייא לוחם האפוי לכותל העשויה כלמורים פטורה מן החלה. אמר רב אסי אמר רב דגים קטנים מלוחים אין בהם משום בישולי עובדי כוכבים. אמר רב יוסף אם צלאן עובד כוכבים סומך עליהן משום עירובי תבשילין. ואי עבדיהו עובד כוכבים כסא דהרסנא קמחא עיקר ולא הרסנא וליפיק אסורי. אמר רב ברונא אמר רב עובד כוכבים שחצית אור באגם כל חגבים שצלו מחמת האור ולא דיעו אי טמא ואי טהור כולן אסורין ולא מיבעיא עובד כוכבים אלא אפילו ישראל שחצית האור

רבינו חננאל

כ"י שמואל בר יצחק דאמר משום רב כל הנאכל כמות שהוא בחי אין בו משום בישולי עובדי כוכבים. בסורא מתנו הכי. בפומבדיתא מתנו להא דא רבא שמינא שמינא על שולחן מלכים לאכול בו את הפת אין בו משום בישולי עובדי כוכבים. איכא בינייהו דגים קטנים וארדי ודייסא דהני כגון דגים קטנים. וארדי (א) אין נאכלין בחי נאכלין בפת. ודייסא נאכלת בחי ואניה נאכלת בפת כ"י. כותל של עובדי כוכבים מותר ולא חיישן לפת שיש בו. שאין פת עובדי כוכבים אסורה באכילה אי לא משום חתנות. אבל לכותל שרי דתני ר' חייא לוחם האפוי לכותל העשויה כלמורים פטורה מן החלה. אמר רב אסי אמר רב דגים קטנים מלוחים אין בהם משום בישולי עובדי כוכבים. אמר רב יוסף אם צלאן עובד כוכבים סומך עליהן משום עירובי תבשילין. ואי עבדיהו עובד כוכבים כסא דהרסנא קמחא עיקר ולא הרסנא וליפיק אסורי. אמר רב ברונא אמר רב עובד כוכבים שחצית אור באגם כל חגבים שצלו מחמת האור ולא דיעו אי טמא ואי טהור כולן אסורין ולא מיבעיא עובד כוכבים אלא אפילו ישראל שחצית האור

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

מדרבנן. שלא יהא ישראל רגיל אכלו במאכל ובמשתה ויחליטו דבר טמא: דגים קטנים וארדי ודייסא. אין נאכלין חוץ ואין עולין על שולחן מלכים ללישנא קמא יש בהן משום בישולי עובדי כוכבים ללישנא בתרא שרי: ארדי. בוליינ: מלוחין. נאכלין כמות שהן מחמת מלחן: כסא דהרסנא. טיגן במוריים שומן דגים עם קמח: הרסנא עיקר. ואותו מוריים נאכל כמות שהוא חי ושרי: קמ"ל קימחא עיקר. ויש בו משום בישולי עובדי כוכבים שהקמח אינו נאכל חי: כל החגבים שצאגם. שנחרכו ונתבשלו מחמת האור. חגב אינו טעון שחיטה: אפי' מריש אוניה. שהאוזן רכה ונללית במריכתה אפי' הכי שרי הואיל ועובד כוכבים לא לנצל נאכלין: דשדא סינכא. צבילי"א צלע"ו ליבשה בתנור: וקנר זה ישראל קרא מעיקרא. והטמין ישראל בתנור דלעת חיה קודם שהוסק התנור והעובד כוכבים הסיקו ונתבשלה הדלעת: שפיר דמי. הואיל והעובד כוכבים לא לנצל נאכלין: פשיטא. היינו דר' יוחנן: מו' דסימא. ה"ל עובד כוכבים לנשולא להאי סינכא איכונן והא לשם בישול הסיקו: קמ"ל. דאין בישול נכלים: אלא לשרורי מאניה איכונן. להקשות את היתד ואין דעתו לבישול: לשרורי. לשון שריר וקיס חזק: בן דרוסאי. לטעים היה ואוכל כל דבר המבושל קלת: צניפיתא. צלל אכל הכא דמנחא אגומי כללו היסק דעובד כוכבים הוה מבשל לה לזמן מרובה: שפיתת קדירה קרי כשנותנין אותה על האור: מנגיסה

עובד כוכבים דחריך רישא שרי למיכל מיניה אפילו מריש אוניה אמר רבינא הלכך האי עובד כוכבים דשרא סיכתא לאתונא וקבר בה ישראל קרא מעיקרא שפיר דמי פשיטא מהו דתימא לבשולי מנא קא מיכיון קמ"ל לשרורי מנא קא מיכיון אמר רב יהודה אמר שמואל 'הניה ישראל בשר על גבי גחלים ובא עובד כוכבים והפך בו מותר (א) היכי דמי אילימא דאי לא הפך ביה הוה בשיל פשיטא אלא לאו דאי לא הפך לא הוה בשיל אבאי מותר בישולי של עובדי כוכבים נינהו לא צריכא דאי לא הפך הוה בשיל בתרתי שעו והשתא קא בשיל בהדא שעתא מהו דתימא קרובי בישולא מילתא היא קמ"ל (א) והאמר ר' אסי א"ר יוחנן 'כל שהוא כמאכל בן דרוסאי אין בו משום בישולי עובדי כוכבים הא אינו כמאכל בן דרוסאי יש בו משום בישולי עובדי כוכבים התם כגון דאותביה בסילתא ושקליה עובד כוכבים ואותביה בתנורא תניא נמי הכי מניה ישראל בשר על גבי גחלים ובא עובד כוכבים ומהפך בו עד שיבא ישראל מבית הכנסת או מבית המדרש ואינו חושש שופתת אשה קדירה על גבי כירה ובאת עובדת כוכבים ומגיסה

חיים אומר רבי יהודה דמדקאמר מלוחים דמשמע שאין מלוחים אסירי א"כ ל"ל דמיירי בגדולים קצת שעולים לפעמים על שולחן מלכים דאי לא תימא הכי תקשי לן להא דאמר איכא בינייהו דגים קטנים פי' דלמ"ד נאכל כמו שהוא חי יש בו משום בישולי עובדי כוכבים ולמ"ד אינו עולה דגים קטנים אין בו משום בישולי עובדי כוכבים והלכתא כדרייהו לקולא וא"כ אמאי נקט מלוחים אפילו אין מלוחים נמי: קא משמע ד' קימחא עיקר. מכלל היה (א) ר"ת ממיר קמח"ש ואובלי"ש של עובדי כוכבים לאותם שאין מהירים מפת של עובדי כוכבים דלמאי נתישח אי משום דס ציזים רוב ציזים שלנו אין צהס דס ואי משום ציזי עוף טמא הרי אינם מציים בינינו ואי משום בישולי עובדי כוכבים קימחא עיקר והוי כמו פת [וע"פ מוס' חולין סד. ד"ה סימין ומוס' צהס טו: ד"ה קמ"ל]: ר"ת מצינו ד' ר' אסי א"ר יוחנן 'כל שהוא כמאכל בן דרוסאי אין בו משום בישולי עובדי כוכבים הא אינו כמאכל בן דרוסאי יש בו משום בישולי עובדי כוכבים התם כגון דאותביה בסילתא ושקליה עובד כוכבים ואותביה בתנורא תניא נמי הכי מניה ישראל בשר על גבי גחלים ובא עובד כוכבים ומהפך בו עד שיבא ישראל מבית הכנסת או מבית המדרש ואינו חושש שופתת אשה קדירה על גבי כירה ובאת עובדת כוכבים ומגיסה

א"ל מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא. פרש"י דרבנן גזור משום דחייש שמא יאכלינו דברים טמאים ויותר היה נראה לפרש הטעם משום חתנות וכן פ"ה במתני' אומר ה"ר אברהם צ"ר דוד דודאי שלקות אסרו חכמים כשהעובד כוכבים מבשל צנימו אכל כשהוא מבשל צנימו של ישראל אין לחוש לא לחתנות ולא לשמא יאכלינו דברים טמאים ולא הוזהר לו ר"ת דודאי כיון שהעובד כוכבים מבשל לא חלקו כלל חכמים צין לרשות הישראל לרשות העובד כוכבים כי לעולם יש לחוש שמא לא יזהר גם צנימו של ישראל כמו צנימו של עובד כוכבים: איכא בינייהו דגים קטנים וארדי ודייסא. פי' שאינם נאכלים חיים ואין עולין על שולחן מלכים ואור"ת דמנדקט הני ולא נקט דשדא וגבינה שעולין על שולחן מלכים ונאכלים חיים ש"מ דעמי למנדקט דברים שנעשה צהס לשון אחרון מוסף על הראשון ולהקל עליו דאפילו אינו נאכל חי כיון שאינו עולה לית ביה משום בישולי עובדי כוכבים ולכן פסק ר"ת דהלכתא כהני כהני תרי לישינו ואי איכא חד מינייהו או נאכל חי או לאו עולה אין בו משום בישולי עובדי כוכבים דבשל סופרים הלך אחר המיקל וראה מדאמרין לקמן בשמעמין (ע"פ) גצי משחא שליחא וכן גצי דשס צסתא התלמוד (לקמן נט:): אי משום בישולי עובדי כוכבים נאכל כמות שהוא חי הוה פירוש ולא שייך ביה בישולי עובדי כוכבים אע"ג דעולה על שולחן מלכים הוה וגם ר' יוחנן עזר לקמן (דף נט. ע"פ) עובדא להיתר גצי מורמוסא דשלקי עובדי כוכבים ואכלו ישראל דאסר רשב"ל וא"ל רבי יוחנן דמדקטורך עלך זיל הדר דכל שאינו עולה על שולחן מלכים אין בו משום בישולי עובדי כוכבים ואע"ג דמורמוסא אינו נאכל כמו שהוא חי (א) דגים קטנים מלוחים אין בהם משום בישולי עובדי כוכבים. פי' אס דישלן עובד כוכבים אחרי שמלחן ישראל שרו כיון שקודם בישולם היו נאכלים מחמת מלחם אמר רב יוסף ואם כללן סומך עליהם משום עירובי תבשילין ולא גרס עובד כוכבים עד ואי עבדיהו עובד כוכבים כסא דהרסנא כפר"ס והשתא נתיח דלא תקשי לקמן דר' יוחנן דאסר דג מליח וצינא לזויה דהתם מיירי צמלחו עובד כוכבים והכא מיירי צמלחו ישראל ודגים קטנים מלוחים נאכלין כמו שהם

חיים אומר רבי יהודה דמדקאמר מלוחים דמשמע שאין מלוחים אסירי א"כ ל"ל דמיירי בגדולים קצת שעולים לפעמים על שולחן מלכים דאי לא תימא הכי תקשי לן להא דאמר איכא בינייהו דגים קטנים פי' דלמ"ד נאכל כמו שהוא חי יש בו משום בישולי עובדי כוכבים ולמ"ד אינו עולה דגים קטנים אין בו משום בישולי עובדי כוכבים והלכתא כדרייהו לקולא וא"כ אמאי נקט מלוחים אפילו אין מלוחים נמי: קא משמע ד' קימחא עיקר. מכלל היה (א) ר"ת ממיר קמח"ש ואובלי"ש של עובדי כוכבים לאותם שאין מהירים מפת של עובדי כוכבים דלמאי נתישח אי משום דס ציזים רוב ציזים שלנו אין צהס דס ואי משום ציזי עוף טמא הרי אינם מציים בינינו ואי משום בישולי עובדי כוכבים קימחא עיקר והוי כמו פת [וע"פ מוס' חולין סד. ד"ה סימין ומוס' צהס טו: ד"ה קמ"ל]: ר"ת מצינו ד' ר' אסי א"ר יוחנן 'כל שהוא כמאכל בן דרוסאי אין בו משום בישולי עובדי כוכבים הא אינו כמאכל בן דרוסאי יש בו משום בישולי עובדי כוכבים התם כגון דאותביה בסילתא ושקליה עובד כוכבים ואותביה בתנורא תניא נמי הכי מניה ישראל בשר על גבי גחלים ובא עובד כוכבים ומהפך בו עד שיבא ישראל מבית הכנסת או מבית המדרש ואינו חושש שופתת אשה קדירה על גבי כירה ובאת עובדת כוכבים ומגיסה

ואתא

עין משפט
נר מצוה

קמא א ב מ"י פ"ז מהל' מאכלות אסורות הלכה יד טו סגנו לאין קמנו טושיע"י פי' קוי סעיף 6: קנב ג מ"י שם הלכה טו טושיע"י שם סעיף 6: קנב ד טושיע"י שם סעיף 6: קנב ה ו מ"י שם הל' טו טושיע"י שם סעיף 6: קנב ז מ"י שם הלכה טו טושיע"י שם סעיף 6: קנב ח טושיע"י שם סעיף 6: ח:

רבינו חננאל (המשך)

באגם אסור. ומעשה שהיה בעובד כוכבים אחד היה. אבל משום בישולי עובדי כוכבים בהאי גזווא לא אסורי דהא א"ר יוחנן עובד כוכבים (שהרד"ק) [ההרד"ק] רישא שרי למיכל ישראל מינה אפילו מריש אוניה. אלא לא לעבורי שער קא מיכיון ולא לבשולי. הבא נמי לגלויי אגם קא מיכיון. דייק רבינא מהא דא"ר יוחנן עובד כוכבים (שהרד"ק) [ההרד"ק] רישא שרי לבשולי. שהבהב ראש כבש להעביר שניה שרי למיכל מריש אוניה שמתבשל לפי שעה עובד כוכבים דשרא סיכתא לאתונא וקבר בה ישראל קרא ונתבשלה שרי. פי' מי שנתן יתירות של עץ לייבשם לנענץ בספינות כמו מסמרים. ואמרין פשיטא מהו דתימא לבשולי אותן היתירות קא מיכיון. וכיון שכונתו לשום בישול בעלמא האי קרא שנתבשלה בכבשן אסורה. קמ"ל לשרורי. פי' לחזקם מותר. ותניא מניה לבישול. גזוין דשמעתא עובד כוכבים שלקח בשר מירשאל ונתנו ע"ג האור אם נתבשל כמאכל ישראל בשר ע"ג גחלים ובא עובד כוכבים ומהפך בו עד שיבא מביה"כ או מביהמ"ד ואינו חושש. והני מילי דליכא חשש דלמא חליף ליה: